

Мұғалімдердің кәсіби дамуындағы жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
30.01.2023

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/130410/>

Шүкір С.Е. - M1503-11 тобының магистранты

Сарсенбиева Н.Ф.- э.ғ.к., доцент

Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университеті, Шымкент, Қазақстан

Резюме

В данной статье исследуется проектная деятельность учителя в системе послевузовского образования, его вклад в обучение без отрыва от производства, его влияние на ситуацию в классе и рассматриваются педагогические условия его развития. Обосновывается необходимость послевузовского образования педагога, анализируется роль информационно-коммуникативных технологий деятельности учителя.

Summary

This article examines the project activity of a teacher in the system of postgraduate education, his contribution to on-the-job training, its impact on the situation in the classroom and considers the pedagogical conditions for its development. The need for a teacher's postgraduate education is justified, and the role of information and communication technologies in the teacher's activity is analyzed.

Кілттік сөздер: жоғары оқу орнынан кейінгі білім, педагогикалық жағдайлар, ақпараттық коммуникациялық технологиялар, кәсіби даму.

Ақпараттық қоғамда білімге негізделген дағдылардың көптеген мамандықтардағы маңыздылығы мен қажеттілігі күн сайын артып келеді. Қазіргі заманғы білім беру жүйесі педагог кадрлардың кәсіби деңгейін арттыруды талап етеді.

Қарқынды ғылыми-техникалық прогресс, педагогикалық қызметтің өзгерген тәсілдері

мен шарттары мектептегі оқу процесіне қойылатын жаңа талаптарды алға тартады: жаңа стандарттар әзірленді, оқу жоспарлары, білім алушыларға қажетті білім, білік, дағды мен құзыреттер тізбесі қайта қаралады, материалды өз бетінше зерделеу жағына назар аударуға мүмкіндік беретін оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін іздеу жүргізіледі. Қазіргі мұғалім іс-әрекеттің мақсатын таңдай және қоя білуі керек, белсенді ойланып, мамандықты әлеуметтік даму және жеке өзін-өзі дамыту құралы ретінде қолдануы керек [1].

Мұғалімнің кәсіби-тұлғалық қасиеттері жұмыс барысында да, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесінде де үнемі жетілдіріліп отырады. Қазіргі уақытта көптеген мамандықтар үшін бакалавриат жеткіліксіз, ал жоғары оқу орнынан кейінгі білім міндетті болып табылады. Егер біз жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бакалавриат деңгейінде алынған негіздер синтезделетін қадам ретінде қарастыратын болсақ, онда оны сыни және генеративті ойлау арқылы мәселелерді шеше алатын қатынастар мен дағдыларды игеру процесі ретінде қарастыруға болады. Бұл жетістіктер адамдардың кәсіби қызметіне оң әсер етеді.

Білім деңгейі жоғарылаған сайын адамның білім деңгейі мен мәдениеті жоғарылайды, олардың өмір мен оқиғаларға көзқарасы өзгереді. Білім біздің елімізде даму мен жетілдіру құралы ретінде магистр деңгейіндегі оқытушының білімге қол жеткізуіне, диссертация дайындау кезінде ғылыми зерттеулер жүргізуге, бар білімді бағалауға және түсіндіруге бағытталған. Докторлық деңгейде оқытушы тәуелсіз зерттеулер жүргізу арқылы дайындайтын диссертация ғылымға инновацияларды енгізуге, жаңа ғылыми әдісті әзірлеуге немесе белгілі жаңа салаға қолдануға бағытталған. Докторлық бағдарламаның мақсаты-студентке тәуелсіз зерттеулер жүргізуге, ғылыми оқиғаларды кеңінен және терең зерттеуге, оларға түсініктеме беруге және жаңа синтездерге жету қадамдарын анықтауға мүмкіндік беру. Жоғары білім алатын қызметкерлерге біліктілікті арттыру құқықтары мен мүмкіндіктері туралы мекемелердің ережелері, сондай-ақ жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламаларын ғылым саласы ретінде тарату және жетілдіру бойынша университеттердің ұсыныстары ұсынылды.

Жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудегі теория мен практиканың бірлігі. Ғылыми зерттеу жазу және академиялық мансапты қалыптастыру үшін мұғалім теориялық материалды пысықтайды және оны білім алушылармен практикада сынақтан өткізеді, оларды ғылыми зерттеулерге, конференциялар мен семинарларға қатысуға тартады. Мұғалім студенттерді заманауи білім беру технологияларымен, жобалық әдістермен, ақпаратты өңдеу тәсілдерімен таныстырады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) бұл ақпаратты жинау, өңдеу, сақтау және пайдалану мақсатында интеграцияланған әдістердің, өндірістік процестердің және бағдарламалық-техникалық құралдардың өзара әрекеті. Қазіргі уақытта компьютер адам қызметінің барлық саласында қолданылады. Заманауи

компьютерлік технологиялар мұғалімге өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі жетілдіру, мұғалімдер арасында тез тәжірибе алмасу және өзін-өзі көбейту үшін қосымша мүмкіндіктер береді. АКТ-бұл мұғалімнің ақпараттық құзіреттілігін қалыптастырудың қосымша мүмкіндіктері. Е.Виштынецкий мен А. О. Кривошеев жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласында АКТ-ны пайдалану мақсаты келесі міндеттерді жүзеге асыру екенін атап өтті:

- мұғалімнің жүйелі ойлауын қолдау және дамыту
- жобалау қызметінің іскерлігін бекіту;
- даралау принципі.[1]

Жеке және кәсіби қажеттіліктерді ескере отырып, мұғалімдердің кәсіби даму перспективаларына сәйкес келетін жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мазмұнын жетілдіру қажет. В. И. Нефедова дипломнан кейінгі білімді маман ретінде және тұлға ретінде қалыптастыру және дамыту процесі ретінде қарастырады. Т. Ю. Ломакина үздіксіз кәсіби білім беру жүйесіндегі жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің ерекше рөлін атап өтеді, бұл көкжиектің кеңеюіне және тұтас тұлғаны қалыптастыруға ықпал етеді [2]. Заманауи зерттеулерді талдауға сүйене отырып, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру білім деңгейін арттыруды, даярлықты жетілдіруді, мұғалімнің біліктілік деңгейін арттыруды білдіреді. Мұғалімнің кәсіби дамуы жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Кәсіби дамудың үздіксіздігі мұғалімнің кәсіби және жеке тәжірибесі үшін қажет. Осыған байланысты жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесінде педагогтердің кәсіби дамуына ерекше назар аудару қажет. Кәсіби даму- бұл мұғалімнің өзінің ішкі әлемін Белсенді сапалы қайта құруы, мұғалімнің іс-әрекетінің ішкі детерминациясы, бұл кәсіби өмірдің түбегейлі жаңа тәсіліне әкеледі [2]. Проблемалар педагогтың кәсіби даму деңгейі білім берудің инновациялық жүйесіне сәйкес келмеген кезде туындайды. Білім беруді жаңғырту үдерістерін іске асырудың маңызды бағыты инновацияларды енгізудің мәні мен мақсаттарын түсіну, Білім беру саласын жаңарту үшін жағдай жасауға, педагогты кәсіби дамудың жеке маңызды үдерісіне қосуға бағдарлану болып табылады. Кәсіби дамудың факторы-адамның ішкі ортасы, оның белсенділігі, өзін-өзі жүзеге асыру қажеттілігі. Кәсіби даму объектісі және адамның кәсіби қызметтегі шығармашылық әлеуетін іске асыру нысаны оның жеке басының интегралды сипаттамалары болып табылады: кәсіби фокус, кәсіби құзыреттілік және эмоционалды (мінез-құлық) икемділік [3]. Мұғалімнің кәсіби қызметіне қойылатын талаптар. оның жеке басы мен қабілеттері қоғамда болып жатқан әлеуметтік өзгерістерге байланысты. Білім беру жүйесінің тұрақты дамуына байланысты осы саладағы жаңа әлеуметтік сұраныстар педагогтердің кәсіби дамуына қойылатын талаптарды қарастыруды өзекті етеді. Бүгінгі таңда уақыт өте келе мұғалімдерге қойылатын талаптардың өзгеруі мен қоғамның жаңа жағдайлары арасында қайшылық бар. Үнемі дамып келе жатқан және өзгеріп отыратын әлеуметтік орта білімге әсер

ететіні сөзсіз. Қоғамдағы мақсатты көзқарастар өзгереді, сәйкесінше білім беру ортасында өзгерістер болады. Осыған байланысты мұғалімдер үшін бұл процестегі өз рөлін түсіну, қазіргі қоғам талап ететін қасиеттерді қалыптастыруға ұмтылу өте маңызды. Оқушының дамуы қаншалықты толық болатыны көбінесе мұғалімнің кәсібилігіне байланысты.

Қортындылай келе, жоғарыда айтылғандардан мұғалімнің кәсіби қызметін дамытуда жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің маңыздылығы айқын. Қазіргі қоғамда өмір мен кәсіби дағдылар үшін бакалавр дәрежесі жеткіліксіз болады, ал жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру қажеттілікке айналып отыр. Білім Министрлігі әр түрлі тәжірибешілері бар жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру, мансаптық өсуді және т.б. қолдайды. Жоғары оқу орнынан кейінгі алған біліктілікті жұмыс өміріне беру, елеулі әсерді бақылау, сондай-ақ қарқынды өзгерістерге айтарлықтай әсер етеді.

Әдебиеттер

1. Черкесск Г. *Актуальные проблемы информатизации образования: опыт, проблемы, перспективы развития – 202 с*
2. Kharkiv D. *Digital technologies changing education industry today // URL: <https://da-14.com/blog/digital-technologies-changing-education-industry-today> [01.10.2021ж]*
3. Захарова, Е.А. *дипломнан кейінгі білім беру жағдайында мұғалімдердің кәсіби дамуына қойылатын талаптар — № 3 (26).*

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.